

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:

pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Idé küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Modern munka és nemzeti szellem.

Mind gyakoribbá válik az olyanforma beszéd: hogy elég már a hazafias szólásokból, fogjunk a komoly és modern munkához. Amíg csak az elmúlt politikai korszak élődiei csufolták a föléledt nemzeti szellemet, mint a kazagányos üres hazafiaskodás, a pandurkorszak föltámadását, nem sok sulya volt ennek a veszedelmes frázisnak. Mert amilyen igaznak és egyszerűnek látszik ez a beszéd, éppen olyan veszedelmes a maga következeiseiben. De most már többfelé is hangzik s jóhiszemű emberektől is halljuk, meg olvassuk. Hát nézzünk szembe ezzel a beszéddel.

Mindenekelőtt az a veszedelmes benne, hogy ellentétet keres a jogaiért lelkesedő nemzeti szellem és a modern kereső munka között. Azután meg az a hazugság, hogy a modern munka embereihez nem illik a szavakban és külsőségekben is nyilatkozó hazafias magaviselet. Ha készpénznek vesszük ezt a beszédet, oda jutunk, ahonnan kieviczkélni igyekszünk. Mert a lélektani hatása valósággal leszerelő. Teljesen elfogadhatóvá, sőt gyakorlatilag helyessé teszi azt a fölfogást, hogy a munka terén a magunk rovására is alkudjunk meg az idegen érdekekkel. Hogy a munka terén megelégedhetünk halvány másolásokkal, önálló erőkifejtés, alkotás helyett. Hogy a munkában nincs helye a nemzeti célok lelkesítő hatásának. Komoly ember tegye le a tulipánt, vetkőzze le a vele járó kötelességeket. Nem a hazai szellem, a hazai talaj teszi termékennyé a kereső munkát, hanem valami nemzetközi modernkedés, amely mindennel és minden áron megalkuszik, ha valami morzsa jut neki mellette.

A nemzeti szellem és a nemzeti kereső munka ható erejét a mindennapi élet számtalan aprólékosságának együttes hatása adja meg. Az elmúlt politikai korszak közgazdászainak és megalkuvó politikusainak volt a tana a soraink élén említett beszéd. Ezzel sikerült a saját maguk lelkiismeretét megnyugtattaniok, a nemzet szellemét letargiába süllyeszteniök s a dolgokat oda vinniök, hogy nemzeti gazdaságunkat majdnem egészen elsízták tőlünk a szomszédaink. A magyar föld népe pedig, amely csak azt a szellemet ismeri, amely e földön terem, a magyar föld szellemét, nem tapasztalta e szellem alkotó és tápláló erejét, elvesztette benne a bizalmát s százezrenként új hazát ment keresni.

Az öntudatos magyar hazafiság, a beszédben és külsőségekben is a magyarsággal tüntető magaviselet egy cseppel sincs ellentétben a modern kereső munkával. Sőt lélektani hatása, jellemképző ereje természetszerűleg ugyszólván az egyetlen természetes tényező, amely a munkát igazán hasznossá, magunknak, a nemzetnek gyümölcsözővé teszi.

Ennek az igazságnak gyakorlati megnyilatkozását sokszor látjuk.

Az igazi nemzeti munka emberei és osztályosai azok az egyszerű magyar emberek, akik lelkük kizárólagos magyarságával kezelik a kaszát, a czirkalmot, az iparos szerzőségeit, a tollat. Hogy kereskedelmünk és pénzügyi világunk még ma is nagy részben idegen, főleg osztrák-német szellemmel van eltelve, a soraink élén jelölt s bőségesen hirdetett fölfogásnak köszönhetjük. Hogy Magyarország politikai és kulturális élete oly kevésbé ismeretes a művelt népek között, e fölfogás lelket bénító hatásának tulajdoníthatjuk.

Csak a nemzeti szellem letargikus állapotának, a modernség mázába bujtatott vértelen és gerincztelen megalkuvó szellemének köszönhetjük, hogy vasutaink ma inkább szolgálják Bécs élelmezési érdekeit, mint Budapestéit, hogy osztrák szédelgők csaló üzleti alapításokkal magyar iparnak árulják az osztrákot, hogy osztrák részvénytársaságok alakulnak a magyar termelés fölségítésére szánt állami beruházások hasznának lefölozésére: csak ennek tulajdoníthatjuk, hogy a magyar érzésű ember olyan nehezen adta magát az ipari és kereskedelmi foglalkozásokra, hogy tömérdek műszaki és ipari erőnk külföldre ment a kenyérért megkeresni. Mit is csináljon idehaza, ahol azt hirdetik, hogy az erős, tehát mindenképpen mutatkozó magyar hazafiság nem fér meg a modern munkával. Szégyen kimondani, de még a közhivatalnokok között is legalább szimulálni kellett a gyöngébb hazafias érzést, ha valaki előre akart menni. Ha nem lenne így a dolog, legalább a külföldi tudományos irodalom tudná és kimélné a magyar nemzeti önállóságot. Most pedig a híres párisi folyóirat, a »Revue Economique Internationale», az újabb vámpolitikáról közöl egy tanulmányt s a szerző nevét úgy jelöli meg, hogy: A. von Matlekovics, császári és királyi osztrák-magyar államtitkár.

Az igazi nemzeti szellem a legaprólékosabb életviszonyokban is hangosan és éléuken nyilatkozik, máskülönben nem nemzeti szellem. És igazán bajos lenne fölfedezni bármit is, ami miatt a magyar nemzeti szellem útjában állanai bármiféle modern munkálkodásnak s a tüntető és hangos hazafiság ne férne össze az alkotó munkálkodással.

Magyarországot ezer évig nemcsak a kard és a zöld asztal tartotta feun, hanem az erős, kulturális és gazdasági munka is. Felületesek és hazugok azok az állítások, amelyek azt hirdetik, hogy a történelem fejlemények a magyar népet csak az egyszerű földmives munkára, a katonáskodásra és hivataloskodásra tették alkalmatossá, ellenben az ipari és kereskedelmi foglalkozásokra szükséges alaptulajdonságokat kiölték belőle. Igenis, sikerült a nemzetet egy hatalmi politikának elkábítani. E politikának az volt a kiinduló-

pontja, hogy a tejjel és mézzel folyó magyar Kánaán legyen földmivelő ország, táplálja a rossz talaju, tehát iparra szorult Ausztriának. Ez a politika hatalmasan kifejlődött Mária Terézia alatt, makacsul tartotta magát sokáig. Az utóbbi időben szolgálatba állott Magyarországon az alkotmányos többség, a tudomány és ujságirodalom egy része is. Hatásos voltát és uralkodását idehaza most a nemzeti szellem fölébredése rendítette meg s e szellemnek kell teljesen megbuktatnia.

Olyan együgyü ember nincs már Magyarországon, aki azt hinné, hogy bármi hazafias beszéd pártolná az alkotó és kereső munkát. De olyan naiv lélek, vagy elrontott fejü ember még mindig akadhat, aki elhiszi, hogy a külsőségekben is mutatkozó hazafiság ellensége a modernségnek és a kereső munkálkodásnak. Szavaink ezeknek szólanak. Csak ne bántsuk a tulipánt és a hazafias szellem fölébredésének egyéb külső jeleit. A velük járó öntudat fogja igazán föllendíteni a nemzeti munkát, az fog bennünket megőrizni az engedékenységre számító kizsákmányoló törekvésektől s ennél fogva az fogja megteremteni nálunk az igazi modern nemzeti közgazdasági életet is.

37.357/1906. B. M. szám.
47.788/1906. K. M.

Szabályrendelet

az acetyléngáz előállításáról és világítási vagy más czélokra való felhasználásáról.

II. RÉSZ.

A készülékek engedélyezéséről.

8. §.

Acetyléngáz fejlesztésére csak oly készülék használható, melynek szerkezete e szabályrendelet 16. §-a értelmében engedélyezve van; nem engedélyezett szerkezetű s illetve a 17. § értelmében az azonosságot igazoló hitelesítő bélyeggel el nem látott fejlesztő készüléket alkalmazni, eladni, vagy más módon forgalomba hozni tilos.

9. §.

Az acetyléngáz fejlesztő készülékek szerkezeteinek megvizsgálására Budapesten vizsgálóbizottság szerveztetik; e bizottság egy tagját a magyar királyi belügyminiszter rendeli ki, elnökét és többi tagjait pedig a magyar királyi belügyminiszterrel egyetértőleg a kereskedelemügyi magyar királyi miniszter nevezi ki. A bizottság tagjai, elnöke és jegyzője működésükért az államkincstár terhére évi tiszteletdíjban részesülnek.

10. §.

A bizottság szervezeti szabályzatát, valamint a készülékek megvizsgálásánál követendő eljárást a jelen szabályrendelet mellékletét képező szabályzat állapítja meg.

11. §.

A forgalomba hozni kívánt készülék szerkezete a vizsgáló-bizottságnak a forgalombahozást, tehát az ismét eladók, vagy magánosok részére való átadást megelőzőleg jelentendő be.

12. §.

A bejelentést a kereskedőknek és gyárosoknak, illetve azoknak kötelessége, kik acetyléngáz-fejlesztő készülékeket forgalombabocsátás céljából gyártanak, raktáron tartanak, vagy eladnak.

13. §.

Ha magánosok külföldről hoznak be, vagy külföldről szereznek oly szerkezetű acetyléngáz-fejlesztő készüléke-

ket, melyeket a vizsgáló-bizottság még nem engedélyezett, akkor a bejelentés kötelesség a készülék felállítóját, illetve használóját terheli.

14. §.

A bejelentés irásban teendő; a bejelentéshez csatolni kell a fejlesztő készülék tüzetes leírását és részletes rajzát, ez utóbbit három példányban, továbbá a használatára és felállítására vonatkozó irásba foglalt utmutatást.

Amennyiben a bejelentő készülékét a vizsgáló-bizottság által történt megvizsgálás és engedélyezés után szabadalmaztatni kívánja, ezt a körülményt a bejelentés alkalmával szintén jelezni tartozik, mely esetben a bizottság elnöke a vizsgálatban résztvevő tagokat figyelmezteti, hogy a szabadalmazás kérdésének eldőlteig a megvizsgált készüléket illetőleg teljes titoktartással legyenek.

A szabadalmi kérdés eldölte után bejelentő a bizottságot erről haladéktalanul értesíteni tartozik.

15. §.

A vizsgáló-bizottságnak a bejelentett szerkezetű készülék egy példánya is bemutatandó. Ha a fejlesztő készüléknek a vizsgáló-bizottságnál való bemutatása nehézségekkel jár, vagy a megvizsgálandó készülékek nagyobb száma miatt a helyszíni vizsgálat előnyösebbnek és lehetségesnek mutatkozik, a vizsgáló-bizottság a készülékek megvizsgálását, a bejelentő kérelmére és költségére, a helyszínen is teljesítheti.

A bizottság kívánságára a bejelentő köteles a készülék működését is bemutatni.

16. §.

Ha a vizsgáló-bizottság a megvizsgált fejlesztő készüléket a jelen szabályrendelet értelmében megfelelőnek találja, a készüléknek s illetve a teljesen azonos szerkezetű és méretű készülékeknek forgalomba hozatalára, vagy használatára a bejelentőnek engedélyt ad.

Minden olyan készülék, mely akár szerkezetben, akár méretek tekintetében a már engedélyezettől eltér, külön engedélyezendő.

17. §.

A bizottság által engedélyezett készülékkel azonos szerkezetű és méretű készülékekből minden egyes készülékegyedre nézve egy, a szerkezeti kivitel és méretek azonosságának igazolása végett, Budapesten a vizsgáló bizottságnak, vidéken az illetékes kerületi iparfelügyelőnek bemutatandó.

A vidéken levő acetyléngázfejlesztő készülékek az azonosság igazolása végett a vizsgáló-bizottságnál is bemutatathatók.

Ha a vizsgáló-bizottság, illetve a ker. iparfelügyelő a bemutatott készülékek úgy a szerkezeti kivitel, valamint a méretek tekintetében a már engedélyezett készülékkel teljesen azonosoknak találja, az azonosságot igazoló hitelesítő bélyeget magára a készülékre reá nyomja, és a használati utasítás hozzáfűzése mellett kiállítja az azonossági bizonylatot.

E vizsgálatokat Budapesten nem az öszbizottság, hanem annak csak egy, az elnök által kijelölt tagja eszközli.

A hordozható (kézi) acetyléngáz-fejlesztő készülékek-nél és lámpáknál az azonossági vizsgálatot Budapesten a vizsgáló-bizottság elnöke teljesíti. A most említett készülékekről azonossági bizonylat nem állítandó ki, hanem azok csupán az azonosságot igazoló hitelesítő bélyeggel láthatók el.

(Folyt köv.)

A Hortobágy hasznosítása.

A Hortobágy jövedelmezőbb kihasználása tekintetében javaslattételre kiküldött bizottság most terjesztette a tanács elé munkálatát és az ide vonatkozó jegyzőkönyveket.

A jelentés egész terjedelmében így hangzik:

Tekintetes Tanács!

A törvényhatósági bizottságnak 1905. évi márczius hó 30. napján 71—16,204. 1904. bkgy. szám alatt kelt megbízására-hivatkozva jelentjük, miszerint a Hortobágy hasznosítása ügyében 210—10,691. 1897. bkgy. számú határozattal javaslat tételre kiküldött bizottság munkálatait, — amennyire tudniillik az adott viszonyok között lehetséges volt, befejezte.

A kiküldve volt bizottság javaslatait magokba foglaló jegyzőkönyveket kilencz darabban A) alatt mellékelve, az előiratokat pedig B) alatt csatoltan annak megemlítésével van szerencsénk beterjeszteni, hogy a tárgyalások folyama alatt Kövendy Domokos, Biró Géza, Márk Endre és Polgár Bálint urak által tett javaslatok, illetőleg beadványok, nemkülönben a kiküldve volt plenáris bizottság által felkért kisbizottságnak javaslata is a „Város“ czimű lapban egész terjedelemben közölve és a törvényhatósági bizottság összes tagjainak megküldve volt. Ezen kívül külön lenyomatban már kiosztatott a közgyűlés tagjai között.

1. Ábrahám László volt tiszti főügyésznek 1899 április hó 8. napján kelt „Jogtörténeti ismertetése a hortobágyi pusztának“;

2. a debreczeni gazdasági egyesületnek 1903. évi szeptember hó 3. napjairól kelt s a 9983—1902. számú tanácsi végzésre a Hortobágy puszta hasznosítása ügyében adott javaslata;

3. jegyzőkönyv: a Hortobágy jövedelmezőbbé tétele ügyében javaslat tételre kiküldött szűkebb körű bizottságnak 1902. évi június hó 20-án a Hortobágyon tartott ülése és helyszini szemléről;

4. a város gazdasági bizottságának 40—1903. számra vonatkozó jegyzőkönyvi kivonata;

5. a jog s pénzügyi bizottságnak ide vonatkozó 166—1903. számú javaslata; és végül

6. dr. Magoss György tiszti főügyésznek véleményes jelentése a Hortobágy tulajdon jogának kérdésében.

Továbbá, hogy a törvényhatósági bizottság 245—13,567. 1903. bkgy. számú határozatának, — mely az ügyet egy külön e célra kitűzendő s 15 nappal előzőleg meghirdetendő rendkívüli közgyűlésen kívánja tárgyalatni, elég tétessék, de másfelől hogy eme, igazán sürgős megoldást kívánó ügy további halasztásának lehetősége is elháríttassék: még a teljes bizottságnak 1905. évi október hó 19. és 30., — majd 1906. évi június hó 27., július hó 7. és 24. napjain tartott üléseinek jegyzőkönyve, nemkülönben ezen jelentés is „A város“ czimű lapban kinyomatandó és a törvényhatósági bizottság tagjainak megküldendő lesz.

Ezen okiratok szerint a kiküldött bizottság javaslata az, hogy a Hortobágy hasznosíttassék olyképen, miszerint:

1. Adassék ki haszonbérbe 24,000 hold föld és pedig ebből nagy bérletnek legyen kiadva 14,000 holdnyi terület; közép bérleteknek, 500 holdas tagokkal 6000 holdnyi terület; kis bérletek céljaira 40—60 holdas tagokban 4000 hold terület; — hasíttassanak ki eme tagok a debreczen—füzesabonyi vonal déli részén s a Hortobágyfolyón túl; amennyiben onnan ki nem telnék: a Hortobágyon innen s esetleg a mátai részből.

2. Öntözőndő kaszálólul jelöltessék ki szintén a mátai részből 3000 hold.

3. Közös legeltetés céljaira jelöltessék ki 44,000 hold, a Hortobágy folyón innen fekvő terület, esetleg annak az 1. pontban említett kis részleten kívüli területe, pótolva a szükséghez képest még a Mátából.

4. A további 1580 holdnyi terület szolgáljon továbbra is a városi törzsgulya, a ménes, a csorda stb. céljaira.

Ajánlja a kiküldött bizottság e javaslat elfogadását s a továbbiak felől való intézkedést.

Debreczen, 1906 szept. hó 5.

A bizottság nevében:

Varga Károly,
tb. tanácsnok, mint jegyző.

Kovács József,
polgármester, mint elnök.

Az ide vonatkozó jegyzőkönyvet itt adjuk.

Jegyzőkönyv.

Felvétel Debreczenben 1905. évi október hó 19. napján a Hortobágy-puszta eredményesebb kihasználása s nagyobb jövedelmeztetése végett javaslattételre kiküldött bizottságnak a város székházánál tartott ülése alkalmából.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnökle alatt: Vecsey Imre főjegyző, Király Gyula tanácsnok, dr. Magoss György tiszti főügyész, Varga Károly tb. tanácsnok ugyis mint bizottsági jegyző, Simonffy Imre, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Márk Endre, Márton Imre, dr. Bakonyi Samu, Horváth István, Kertész István, Polgári Bálint, Kövendi Domokos, Horváth István, Roncsik Lajos főszámvevő, bizottsági tagok; a kultur-mérnöki hivatal részéről ifj. Török Gábor mérnök.

Elnök üdvözlővén a megjelenteket, az ülést megnyitja s jelenti, miszerint a netalán szükséges műszaki felvilágosítások érdekében a helybeli m. kir. kultur-mérnöki hivatal vezetőjét is meghívta, ki is a megjelenésben akadályozva levén, maga helyett ifj. Török Gábor kultur-mérnök urat küldötte ki.

Az ügy érdemét illetőleg ösmerteti a Hortobágy hasznosítása ügyében kiküldve levő bizottság munkálatainak eddigi mozzanatait, jelzi, hogy a bizottság 1904. évi november hó 7. napján tartott legutóbbi ülése alkalmából tett kijelentéshez képest a törvényhatósági bizottság 1905. évi márczius hó 30. napján 71/16,204—1904. bkgy. szám alatt kelt határozatával a Hortobágy hasznosítása érdekében korábban kiküldve volt bizottságot kiegészítette. De éppen az utóbb idézett közgyűlési határozat, sőt az időközben keletkezett sürgető rendelkezés e bizottságtól várja a Hortobágy-puszta eredményesebb kihasználása s jövedelmezőbbé tételére irányuló érdemi javaslatot. Véleménye szerint e bizottságnak most első teendője, hogy a Hortobágy tulajdonjogának kérdésében nyilatkozzék s tegye ezt annál is inkább, mert a Hortobágy viszonyait ismertető tiszti főügyészi jelentés, valamint a hasznosítás ügyében eddig keletkezett szakbizottsági javaslatok kinyomatva és a bizottsági tagok között jóelőre kiosztva lettek. A tárgyalás további folyamán lesz hivatott e bizottság a jövedelmezőség módozatait illetőleg véleményt nyilvánítani, mert a jövedelmeztetés tekintetében elvi álláspontját már korábban, t. i. 1902. évi július hó 22-én és 1904. évi nov. hó 7. napjain tartott ülése alkalmával kinyilatkoztatta volt.

Dr. Bakonyi Samu szerint: a kérdés teljes nyugodtságot, beható megfontolást igényel, a politikai közállapotok hatása alatt erre az idő most nem alkalmas; ő az egész ügynek elhalasztását kívánja annál is inkább, mert a tulajdonjog kérdésével tüzetesen foglalkozni kell s esetleg olyan mozzanatok is bevonhatók lehetnek a tárgyalás keretébe, amelyek talán a jó egyetértésnek is hátrányára lehetnek.

Márk Endre a halasztásnak ellene van, mert az egész ügy a politikai viszonyokkal összefüggésben nincsen; ez egyedül vagyoni kérdés, melynek halogatása káros az egyeseknek, de káros magának a városnak is. Ellenzi a halasz-

tást még azon okból is, mivel a közgyűlés épen azon okból küldötte ki ezen bizottságot, hogy a Hortobágy hasznosítására tegyen javaslatot, ne helyezkedjék ellentétbe a bizottság megbízójának célzatával.

Többeknek hozzászólása után dr. Bakonyi Samu halasztási indítványa szavazás alá bocsájtván, miután amellet dr. Bakonyi Samu kívül Horváth István, Szentessy János, Kertész István, Polgári Bálint, Márton Imre, vagyis 6-an; ellene pedig: Simonffy Imre, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, dr. Magoss György, Márk Endre, Vecsey Imre, Király Gyula, Kövendi Domokos, Roncsik Lajos, Varga Károly, vagyis tizen szavaztak:

A tett halasztási indítvány szótöbbséggel melőztetett.

Ezt követőleg hosszú eszmecsere folyt a Hortobágy tulajdonjogának kérdésében, melynek végeredményeként két indítvány tétetett.

Az egyik Márk Endre indítványa, hogy t. i. „A Hortobágyra, illetve a Hortobágy elnevezés alatt ismert összes területekre nézve Debreczen sz. kir. város tulajdonjoga elismerve levén, csak tévedésből eredőnek tekintti a bizottság a telekkönyvi állapottal is teljesen ellentétes azon kívánatot, hogy a hortobágyi közös legelőföld tulajdonjogának kérdése tisztáztassék. E kérdés további tisztázása nem szükséges“.

A másik dr. Bakonyi Samu indítványa, t. i. „Mondja ki a bizottság, hogy a város tulajdonjogát a polgárság haszonvételi joga által korlátoznak tartja“.

Elnök a két indítványt egyszerre s azon megjegyzéssel bocsájtja szavazás alá, hogy amennyiben egyik, avagy másik indítványra több szavazat esnék: a kisebbségben maradt indítvány önként érthetőleg elesettnek tekintessék.

A Márk Endre indítványa mellett szavaztak: Simonffy Imre, Varga Károly, Komlóssy Arthur, dr. Magoss György, Komlóssy Dezső, Márk Endre, Kövendi Domokos, Király Gyula, Roncsik Lajos, Vecsey Imre, tizen;

a dr. Bakonyi Samu indítványa mellett szavaztak: Horváth István, Márton Imre, polgári Bálint, Szentessy János, Kertész István, dr. Bakonyi Samu, vagyis hatan.

A megejtett szavazás eredményéhez képest a bizottság szótöbbséggel kimondja, hogy a Hortobágyra, illetve a Hortobágy elnevezése alatt ismert összes területekre nézve Debreczen sz. kir. város tulajdonjoga elismerve levén, csak tévedésből eredőnek tekintti a telekkönyvi állapottal is teljesen ellentétes azon kívánatot, hogy a hortobágyi közös legelőföld tulajdonjogának kérdése tisztáztassék. E kérdés további tisztázása nem szükséges.

Elnök az idő előrehaladottsága folytán — Márton Imre részéről tett azon indítvány kapcsán, hogy a Hortobágy legsikeresebb s legczélszerűbb jövedelmezősége kérdésének megoldása végett három pályadíj kitűzése mellett pályázat hirdettessék — az ügynek további tárgyalását lehető rövid határidőre újból egybehívandó ülés napirendjére kitűzetvén: az ülést berekeszti.

Kmf.

Jegyzette:

Kovács József,
polgármester, bizottsági elnök.

Varga Károly,
tb. tanácsnok, bizottságj jegyző.

Jegyzőkönyv.

Folytatólag felvétel Debreczenben, 1905. évi október hó 30. napján az elől említett ügyben.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnökle alatt Vecsey Imre főjegyző, Király Gyula tanácsnok, Roncsik Lajos főszámvevő, Varga Károly tb. tanácsnok, mint bizottsági jegyző, dr. Dóczy Emil alügyész, Simonffy Imre, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Zádor Lajos, Márk Endre, dr. Bakonyi Samu, Kövendi Domokos, Horváth István, Szentessy János, Kertész István, Polgári Bálint, Márton Imre bizottsági tagok, Aczél Géza városi főmérnök, Biró Géza szálló- és bortermelési szövetkezeti elnök, Jármy Tamás kultur mérnök, Berényi Gábor városi mérnök.

Elnök az ülést megnyitván, jelenti, hogy a közelebbi ülés óta a Hortobágy jövedelmezését illetőleg Kövendi Domokos és Biró Géza urak írásbeli javaslatot is adtak hozzá, melyek közül a Kövendi ur javaslata, habár kivonatossan, sokszorosítva s a bizottsági tagok között kiosztva lett Jelenti, miszerint a tárgyalásra meghívott helybeli kulturmérnöki hivatal képviselőjében Jármy Tamás kulturmérnök ur küldetett ki s jelent meg, de jelen van a bizottság által már korábban szakértőnek felkért Biró Géza szálló- és bortermelő-szövetkezeti elnök ur is. A helybeli gazdasági tanintézetől pedig szakértőnek Kerpely Kálmán tanár urat hívta meg.

Az ügy érdemét illetőleg a jövedelmezőség kérdésének tárgyalása következtén, felolvastatnak Kövendi Domokos és Biró Géza uraknak idevonatkozó s a jegyzőkönyvhöz csatolt javaslatai, ugyszintén a f. év november 19-én és 1902. évi június hó 22. napján tartott bizottsági üléseknek jegyzőkönyve is; ezeknek megtörténte s többeknek hozzá szólása mellett Márton Imre megújítja a mult ülés során tett azon indítványát, hogy a Hortobágy legczélszerűbb s legsikeresebb jövedelmezősége kérdésének megoldása végett — 3 pályadíj kitűzése mellett nyilvános pályázat hirdettessék, egyben kijelenti, hogy ezen indítványt épen nem halasztási indítványnak, hanem a jövedelmezőség egy, — szerinte legczélszerűbb megoldási módozatának kívánja tekinteni. Márk Endre Márton Imre indítványával szemben olyan határozati javaslatot terjeszt elő, hogy miután a Hortobágy-pusztának hasznosabbá tétele tárgyában javaslattételre kiküldött bizottságunk 1905. évi október 19-én megtartott ülésében elhatározta, miszerint a kérdéssel most már elvileg kíván foglalkozni; s tekintve azt, hogy idevonatkozólag azóta szakértői vélemények is érkeztek be, tekintve, hogy a szóbanforgó vagyonoknak további szakértői megvizsgálása nem szükséges: bizottságunk egyik tagja Kövendi Domokos által írásban is beterjesztett javaslat a Hortobágy pusztá és ahoz tartozó részeknek jövedelmezőbb kihasználása céljából általánosságban a részletes tárgyalás alapjául fogadtassék el, a javaslatban foglalt elvek alapján további véleményadásra egy albizottság küldessék ki.

Elnök a Márton Imre és Márk Endre indítványait egyszerre s azon kijelentéssel bocsájtja szavazás alá, hogy amennyiben Márk Endre javaslata nyerne többséget, az egyuttal a Márton Imre javaslatának is mellőzését jelenti; akik tehát a Márk Endre javaslatát elfogadják: igennel, akik nem fogadnák el: nemmel szavazzanak.

A feltett kérdésre igennel szavaztak: Simonffy Imre, Vecsey Imre, Roncsik Lajos, Varga Károly, dr. Dóczy Emil, Komlóssy Arthur, Komlóssy Dezső, Kövendi Domokos, Zádor Lajos, Márk Endre, vagyis összesen tizen.

Nemmel szavaztak: dr. Bakonyi Samu, Horváth István, Kertész István, Márton Imre, Polgári Bálint, Szentessy János, vagyis összesen hatan.

E szerint a megejtett szavazás eredményéhez képest szótöbbséggel kimondatik, hogy a Hortobágy hasznosításának kérdésével a bizottság most már érdemileg kíván foglalkozni, ezt irányban Kövendi Domokos által írásban beterjesztett javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadja, egyben Király Gyula tanácsnok elnökle alatt Biró Géza, Kövendi Domokos, Polgári Bálint és Jármy Tamás kultur mérnök, esetleg helyetteséből ezennel megalakított és felkért albizottságot kiküldi azon célból, hogy a Kövendi Domokos javaslatában kifejtett irányelveket átvizsgálván, azoknak alapján tegyenek a hasznosítás iránt részletes javaslatot. Arra is felkérte, hogy a most kiküldött bizottság, miszerint érdemi javaslatát 1905. évi november hó végéig elnöklő polgármesterhez beterjeszteni sziveskedjék.

Egyben a bizottság Biró Géza és Kövendi Domokos uraknak széles alapon nyugvó, nagy szaktudással és gondos figyelemmel kidolgozott javaslataikért elismerését fejezi ki s köszönetét jegyzőkönyvébe iktatja. Elrendeli, hogy mindkét javaslat sokszorosítottassék és a bizottság tagjaival közöltessék.

Végül a kiküldött albizottság munkálatainak eszközölhetése végett e jegyzőkönyv az összes iratokkal együtt Király Gyula tanácsnok, mint albizottsági elnök kezéhez visszavárolag kiadatni rendeltetvén, az ülés berekesztetett.

Kmf.

Látta:
Kovács József,
polgármester,
mint bizottsági elnök.

Jegyzette:
Varga Károly,
tb. tanácsnok,
bizottsági jegyző.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Debreczenben 1906. évi június 27. napján a Hortobágy puszta eredményesebb kihasználása s nagyobb jövedelmeztetése végett javaslat tételre kiküldött bizottságnak a város székházában tartott ülése alkalmával.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnöklete alatt: **Simonffy Imre, Márk Endre, Szentessy János, Kertész István, Polgáry Bálint, Kövendy Domokos, Jármay Tamás, Biró Géza, Vecsey Imre, Király Gyula, Roncsik Lajos, Márton Imre, dr. Magoss György, Komlóssy Arthur, Varga Károly** bizottsági tagok, utóbbi ugy is mint bizottsági jegyző.

Mint az ügy iránt érdeklődő jelen van: **Weszprémy Zoltán** főispán ur.

Elnök üdvözlővén a megjelenteket, az ülés megnyitása mellett bejelenti, hogy az 1905. évi október hó 30. napján tartott ülés alkalmából a Hortobágy hasznosítása iránt **Kövendy Domokos** javaslata alapján részletes javaslattételre kiküldött albizottság jelentését, illetőleg javaslatát 1906. évi január hó 19. napján beadta ugyan, de a politikai közállapotok miatt annak a tárgyalására alkalom nem volt. Bárha az ügyet a bizottság által nem tárgyalathatta, a hasznosítás érdekében **Kövendy Domokos** és **Biró Géza** urak által korábban beadott s a bizottság előtt már ismeretes javaslatok közlése mellett idegen szakértők véleményét is kikérte volt. Szakértői vélemények érkeztek hozzá: **Kodolányi Antal kir. tanácsos, nyugalmazott gazdasági tanár urtól, Pernyési Szabó Ferencz urtól és Herényi Gotthárd Sándor urtól, melyeket is bemutat és e jegyzőkönyvhöz I, II, III. alatt becsatolva majdan felolvastatni kér. Megemlíti továbbá, hogy ugyancsak a Hortobágy hasznosítása érdekében önszántából **Weisz Gáspár** helybeli lakos és birtokos is adott be javaslatot, melyet e jkvhöz IV. alatt, a kiküldve volt albizottság javaslatát V. alatt mellékel. Jelenti végre, hogy a mai napon s az ülést megelőzőleg ugyancsak a fenforgó ügyben **Márk Endre** bizottsági tag is adott be hozzá írásbeli indítványt, melyet VI. alatt e jkvhöz csatolás végett beérjst.**

Márk Endre napirend előtt kér szót, s beszéde során helyesli, hogy a bizottság egybehiva ez ideig nem volt, de most már reméli, hogy az ügy lehető gyors menetben fog tárgyalatni s befejezésre vitetni. Elnökhöz a beadott indítványát a tárgyalás során figyelembe venni, elfogadni kéri.

Ezt követőleg felolvastatnak a kiküldött bizottságnak V. alatt mellékel javaslata, **Kodolányi Antal, Pernyési Szabó József, Herényi Gotthard Sándor** szakértők véleményei, **Weisz Gotthard Gáspárnak** javaslata és végül **Márk Endrének VI. szám** általi indítványa.

Azoknak elhangzása után **Szentessy János** szólal fel. Nem fogadja el a Hortobágy hasznosítását célzó javaslatot, mert az által a jószág tartás lenne veszélyeztetve, mert lehetetlennek tartja, hogy a Hortobágyon egy hold földön bármely módozatú öntözés alkalmazása vétele mellett is négy nagy jószágot eltartani lehetne. Azért sem fogadja el a javaslatot, mert a jövedelmezőséghez oly nagy reményt, — amint azt sokan gondolják — fűzni nem lehet, szerinte a rideg valóság halomra döntendi az elmélet által kimutatott nagy jövedelmet. Ellenzi, hogy a Hortobágyon nagy bérletek s különösen hosszú időtartamu lejárat mellett létesüljenek, mert a kisbérlet köztudomás szerint mindig legjobban jövedelmező marad, ellenben épen a hosszú időre szóló nagy bérlet csekély haszon nyújtás mellett is csak a szociálistáknak lesz tenyésztő melegágya.

Kertész István Szentessy János véleményéhez csatlakozik.

Kövendy Domokos kijelenti, hogy a maga részéről most már hozzájárul az albizottságnak javaslatához, mert ő is a főcél, t. i. a Hortobágy hasznosítását kívánja szolgálalni és előmozdítani. Sürget érdemi intézkedést.

Márton Imre szerint a tett javaslatok s indítványok fontosságuknál fogva nagy figyelmet, gondos mérlegelést igényelnek, nagy terjedelműknél fogva azokat egy hallásra kéllőképen méltatni lehetetlenség. Ép azért a javaslatokat kinyomatni, szétszórni s újabb ülésen tárgyalatni kíváná. Sőt a bizottság gazdálkodással foglalkozó tagjainak óhajához képest indítványozza, hogy a további tárgyalás, illetőleg újabb ülés egybehívása szeptember hóra halasztassék.

Komlóssy Arthur utalva arra, hogy a kérdés már 9 év óta függőben van, amely idő óta a város házipénztára több mint egy millió koronát veszített el, de meg érdeklődően egyének már régen elítélik és kárhoztatják a Hortobágyon folyó mostani gazdasági rendszert; minden halasztást célzó, amely az ügyet csak bonyolultabbá tenni kívánó indítványt és javaslatot elvet, sőt visszautasít.

Majd **Szentessy János** olyanforma kijelentést tesz, hogy ha a város házipénztárának jövedelemre van szüksége, tán vetne ki a legelőre bizonyos összeget. Meglehetne annak módját találni. Ezt azonban mint indítványt írásban beadni nem tudja, mert, mint mondja, azt még gazdátársaival is meg kellene vitatni.

Polgáry Bálint: Bár a véleményadásra felkért bizottságnak tagja volt is, annak javaslatához hozzá nem járul, mivel azok véleménye szerint a lakosság érdekeivel homlok egyenest ellenkeznek, sőt a jószág tartást is veszélyeztetik. Indítványozza, miszerint a Hortobágy osztassék fel, úgy mi-ként az a bel-legelőnél történt.

Tagoknak ismételt felszólalása után a bizottság szótöbbséggel megállapodott abban, hogy a kiküldött albizottság javaslata, valamint a **Márk Endre** indítványa is a további tárgyalás alapjául elfogadtatván, nyomtatásban a tagok között osztassék ki, s legkésőbb 8—10 napon belül a bizottság újból hívassék össze.

Ezt követőleg elnök azon kijelentés mellett rekeszti be az ülést, hogy a bizottság által kinyomatni kívántak kinyomatása és a tagok között kiosztása iránt haladéktalanul intézkedni fog, s az ülést rövid időn belül egybehívandja.

Kmf.

Kovács József,
polgármester, mint bizottsági elnök.

Varga Károly,
tb. tanácsnok b. jegyző.

Jegyzőkönyv.

Folytatólag felvétetett Debreczenben, 1906. évi július hó 7. napján a fent kitett ügyben.

Jelen voltak:

Kovács József polgármester elnöklete alatt: **Vecsey Imre** főjegyző, **dr. Magoss György** tiszti főügyész, **Király Gyula** tanácsnok, **Márk Endre, Kövendy Domokos, Márton Imre, Polgáry Bálint, Kertész István, Komlóssy Arthur, Simonffy Imre, Zádor Lajos, Biró Lajos, Jármay Tamás** kultur-mérnök, **Varga Károly** bizottsági tagok, utóbbi ugy is, mint bizottsági jegyző.

Elnök a folytatólagos ülés megnyitása mellett jelenti, hogy ugy a kiküldött albizottságnak javaslata, mint **Márk Endrének** indítványa kinyomatva és a Hortobágy értékesítése végett kiküldött bizottság tagjaival idejében közölve levén; tekintve, hogy azokat a bizottság általánosságban már elfogadta volt; tekintve, hogy a hasznosítás módozatára nézve a közgyűlés is e helyről vár javaslatot: most már az ügy részleteivel kell a bizottságnak foglalkozni.

Jelzi, hogy **Polgáry Bálint** bizottsági tag, ugy is mint a debreczeni gazdasági egyesületnek alelnöke, az ülést megelőzőleg írásbeli beadványt adott kezéhez, melynek célja a jelenlegi állapotoknak a Hortobágyon továbbra is fentartása Ezen beadvány felolvasása után **Biró Géza**

bizottsági tag szintén írásbeli indítványt ad be, mely a Hortobágy hasznosítási módozatával foglalkozik. Ezen indítvány is felolvastatott.

A bizottságnak komoly törekvése, hogy a jószág-tartó gazdaközönségnek érdekei minden irányban megóvassanak s hogy a Hortobágyon ugyanazon jószág létszám, mely eddig ottan legelt, ezután is elhelyezést és legelőt nyerhessen. E kijelentés jegyzőkönyvbe iktatása után úgy a Polgári Bálint beadványa, mint a Biró Géza indítványa VII. és VIII. alatt e jegyzőkönyvhöz csatoltatnak.

A tulajdonjog kérdése dr. Magoss György tisztifőügyész jelentésének elfogadása által már tisztázva lévén, a bizottság többsége azon nézetben van, hogy a Hortobágy jelenlegi hasznosítási módozatának megváltoztatásával meg kell teremteni egy magasabb gazdasági irányzatot, mely városunk anyagi és kulturális megerősödése mellett a szociális kérdésekre is figyelemmel nem csak a házipénztárnak, hanem a lakosság jólétének, sőt a nemzeti közvagyonosodásnak is előmozdítója legyen. E szempontokból kiindulva a beadott javaslatok mérlegelése után ajánlja, hogy a Hortobágnak mind ama része, mely okszerű gazdálkodásra alkalmas, a házipénztár javára hasznosíttassék. E végből mintegy 24,000 hold szakíttassék ki s gazdasági művelés alá vetessék.

E javaslattal szemben Polgári Bálint és Kertész István bizottsági tagok legfőlebb csak 10,000 holdnyi területnek művelés alá vételét tartják megengedhetőnek, mert az öntözés eredménye még ismeretlen lévén, nem látják valószínűnek, hogy a 24,000 hold kiszakítása után visszamaradó terület a mai jószágállományt eltarthassa.

Vecsey Imre elvben ugyan a 24,000 hold kiszakítása mellett nyilatkozik, azonban egyelőre csak az Árkos folyás melletti 13,500 holdnak haszonbérbe adását kívánja foganatba venni s ha a tapasztalat igazolja az állatállomány eltartását, akkor adassék haszonbérbe a többi, t. i. 10,500 holdnyi terület is. Ily értelemben tett indítványa mellett Király Gyula, Márton Imre, Polgári Bálint és Kertész István, ellene pedig: dr. Magoss György, Kövendy Domokos, Márk Endre, Komlóssy Arthur, Simonffy Imre, Zádor Lajos, Biró Géza, Jármy Tamás, Varga Károly bizottsági tagok szavazván, elvettett. Elvettett pedig a pénzügyi tekinteteken kívül főképen azért, mert kísérletezni nem lehet és mert a gazdasági kihasználási tervet csakis egységesen lehet és most kell megállapítani.

A bizottság tehát szótöbbséggel következőleg javasolja megjelölni a haszonbérbe adás által hasznosítandó területet: adassék haszonbérbe a Hortobágnak a debreczen—füzesabonyi vasuttól délre s a Hortobágy folyótól nyugatra eső része, melyről az

Árkos folyóig eső rész...	13,500 kat. hold,
az Árkoson tuli rész pedig	9,220 " "
összesen:			22,720 kat. hold,

ez pedig egészítették ki, egyenesen kísérleti célokra szolgáló 1290 holddal, mely vagy a vasut északi oldalán fekvő mátai részből, vagy a Hortobágnak keleti részén fekvő ugynevezett pusztaföldből szakítandó ki.

Kaszáló öntözési célra jelöltessék ki a Hortobágy északnyugati részén fekvő mátai részből 3000 kat. hold.

Közlegelői célokra jelöltessék ki 14,000 kat. hold és pedig olyképen, hogy ezt a legelő területet képezze: a Hortobágy vizétől kelet felől eső ugynevezett juh- és ökörjárás: 9395 kat. hold és a mátai részből kijelölendő: 4605 kat. hold.

Ezen felosztás után még fentmaradó 1580 kat. hold azon célra tartatnék fent, hogy az tulnyomó részben a mátai telep körül kihatva, részben a törzs-gulya és ménes nyári legeltetésére, részben a csárdához tartozó bérbeadott föld, vásártér, mátai tiszt-

viselők s alkalmazottak bérföldjei és jószágaik legelői, csendőrörs-, állatkóroda és bitang jószágok kaszálói stb. céljaira használtatnék fel.

A gazdasági művelés alá kijelölt 24,000 hold hasznosítási módozatát illetőleg a bizottság elnöki döntéssel hozott vélemény alapján azon javaslatot teszi, hogy abból 14,000 holdnyi mint nagy bérlet egy tagban, 10,000 holdnyi pedig mint kis és közép nagyságu bérlemény haszonbérbe adás által volna értékesítendő.

Ezután elnök az idő előhaladottságára tekintettel az ülést ez alkalommal berekeszti.

Kmft.

Kovács József,
polgármester, bizottsági elnök.

Varga Károly,
t. tanácsnok, b. jegyző.

*

Folytatólag felvétellett Debreczenben, 1906. évi július hó 24. napján a fenti ügyben tartott ülés alkalmából.

Jelen voltak:

Kovács József, polgármester elnökle alatt: Vecsey Imre főjegyző, Király Gyula tanácsnok, dr. Magoss György tisztifőügyész, Zádor Lajos, Szentessy János, Kertész István, Jármy Tamás kulturmérnök, Varga Károly bizottsági tagok, utóbbi úgy is mint bizottsági jegyző.

Elnöklő polgármester ödvözölve a megjelenteket, bejelenti, miszerint Kövendy Domokos bizottsági tag távollmaradását kimentette; s hogy a közelebb f. hó 14. napján hirdetett bizottsági gyűlés azon okból nem volt megtartható, mivel neki mint polgármesternek egyéb hivatalos ügyben a székesfővárosba kellett utaznia. Ezeknek előrebocsátása mellett az ülést megnyitja.

Elnök előterjesztései tudomásul vették.

Ezt követőleg egész terjedelmében felolvastatik e bizottság 1906. évi július hó 7. napján tartott ülésének jegyzőkönyve: melyet, — senki részéről

sem tétetvén megjegyzés, avagy észrevétel — az ülés ezennel hitelesít.

Majd a hasznosításnak további módozata vétetvén tárgyalás alá:

annak felemlítésével, miszerint a jövedelmezőség tekintetben a nyilatkozott szakértő bizottság véleménye szolgáljon irányadóul, a bizottság azon nézetben van, hogy célszerűségi tekintetből az egy nagy bérlet alakítására szolgáló Árkos folyón innen fekvő 13,500 holdon felüli területből és pedig az Árkos folyón tul eső részből 6500 hold, lehetőleg 500 holdas parcellákban középberletté alakíttassék, további 4000 hold pedig 40—60 holdas nagyság mellett kisberletté tétessék, de időnyerés és munkamegtakarítás érdekében a továbbá részletes tervezet elkészítését mindaddig mellőzni kell, amíg a törvényhatósági bizottság érdemileg nem határoz a felett, vajjon elfogadja és magáévá teszi-e ezen bizottság által javasolt hasznosítási módozatot; — s e célból és mert megbízását befejezettnek tekintti, az iratokat Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottságához betérjeszti.

Vége a közjóért fáradozott szakértőknek

buzgó tevékenységét méltányolva bizottságunk, azért elismerését fejezi ki s köszönetét jegyzőkönyvébe iktatja. Melynek megtörténtével elnök az ülést berekeszti.

Kmft.

Kovács József,
polgármester, bizottsági elnök.

Varga Károly,
tb. tanácsnok, bizottsági jegyző.

A debreczeni gazdasági egyesület értekezlete.

A debreczeni gazdasági egyesület értekezletet hívott össze a Hortobágy hasznosítása kérdésébe f. hó 9-ikén.

Az értekezlet elnökének egyhangulag Rickl Antalt választja, ki megnyitván a gyűlést, felkéri Komlóssy Arthurt hogy ismertesse az ügy mostani állását, nevezetesen az ugynevezett Hortobágy-bizottság működésének eredményét, valamint az ott felmerült indítványokat.

Komlóssy Arthur: A hortobágy hasznosítására a bizottság végmegállapodása az volt, hogy már az előbbi tárgyalások határozatainak megfelelőleg a Hortobágy 42,000 holdnyi területéből legalább 24,000 hold egy tagban szántás-vetés céljaira kihalásolt. De már itt is merült fel a bizottságban nézeteltérés. Ugyanis Kövendy Domokos azt indítványozta, hogy csupán 14,000 hold szakítottassék ki egy tagban nagy birtoknak, aztán pedig 6000 hold közép-és végül 4000 hold kisbirtoknak. Ezzel szemben az ő és a bizottság több tagjának véleménye az, hogy már csupán szociálpolitikai szempontokból is inkább a kisgazda emberek részesítendők nagyobb arányban a felosztott földekben. Vagy pedig részesítettessék minden házastelekkel bíró polgár bizonyos megállapított váltság összeg ellenében megfelelő földrészekben és az így befolyt összeg kezelendő lenne úgy, mint annak idején a Bel-féle legelő parcellázásnál történt. Szerinte a leghelyesebb megoldás ez. És hogy ez a módszer a legcélszerűebb, mutatja az, hogy a Bel legelőből befolyt összeg, vagyis 900 ezer korona, ezóta már 1 millió 800 ezer koronára növekedve a költségvetésben a polgárok, valamint a város javára óriási rubrikát tölt be. A tervezet szerint a 24 ezer hold 200 – 300 holdanként elosztva összesen körülbelül 5 millió tőkét adna, melynek kamatai 200 ezer koronát tennének ki. Ezen horribilis összeg segítségével aztán egyszerre megszűnne minden pótdózás.

Most — folytatja Komlóssy — az csakugyan abszurd állapot, hogy a Hortobágy katasztrális holdanként egy koronát jövedelmezzen, akkor, mikor okszerű gazdálkodás mellett azon összegnek háromszorosa is elérhető. Végül reflektál azok aggodalmaira, kik azt állítják, hogy a kiszakítás után fennmaradó 15 ezer hold közlegelőnek nem elegendő. Ő meg van győződve, hogy igenis az a föld helyes gazdálkodás mellett teljesen elegendő az állat állományának.

A következő felszólaló:

Békésy László fejtegeti, hogy azon terv megvalósulása, mely az egész Hortobágyból csupán 15 ezer holdat hagy közlegelőnek — egyenesen megölője volna Debreczen állattenyésztésének. A gazdaközönség eminens érdeke, hogy a Hortobágy a maga egészében közlegelőnek meghagyassék. A kezelésen kell változtatni, mert a Hortobágy egy kincs, ezt a kincset ki kell aknázni. Nem barátja a parcellázásnak sem, mert a Hortobágy sokkal messzebb fekszik a várostól, semhogy az esetleg az ott fekvő birtokot egy kis gazda észszerűen kezelhetné. Legcélszerűbb, ha meghagyjuk közlegelőnek. Hiába állítja elibünk a tanács, hogy a Hortobágyon nagyszerű gyártelepeket, szesz-, cukor-gyárakat létesít ezek ugyanis mind halva született eszmék. Nincs megfelelő terület ezekhez. Azon a szikes talajon ugyan hiába termel cukorrépát, nem fog eredményre vezetni. Különben is szegyenlené a maga részéről, ha a gazdag Debreczen a felsővidéki kis tót faluk egyedüli keresetforrásához, a szeszgyártáshoz lenne kénytelen folyamodni. Indítványozza ennélfogva, hogy a közbirtokosság vegye kezelésébe a kiszakított földtestet és a maga közt megállapított cenzus alapján ossza fel, megegyezvén, hogy a használati díjakat aztán ezen terület szolgáltatná be. Ez lenne az egyedüli mód, melylyel — a gazdaközönség sérelme nélkül — ezt a kényes ügyet megoldhatnánk.

Szentessy János nem megy bele a 24 ezer holdas hasznosításba. Mert meggyőződése, hogy ezáltal nem érnék el semmit. Mert míg csak 24 ezer hold kiszakításáról van szó, de később minden valószínűség szerint a város utána vonja a többi is. Már pedig a gazdaközönség ilyen eshetőségre nem számíthat, az állatállományát pedig tudva és akarva nem teheti tönkre. Nem fogadja el a hasznosításnak sem egyik, sem másik módját, hanem javasolja, hogy maradjon minden úgy, ahogy eddig volt — a régi jog gyakorlat alapján.

Ezután a felszólalást:

Kertész István. Ő is vallja, hogy a fennmaradó 14 ezer hold nem elég a város körülbelül 20 ezer darab jószágot kitevő állattenyésztésének fentartására. És még kiterjeszkedik vita során elhangzott némely idevágó megjegyzésre, hogy a Hortobágyon sikerrel mi természetű. Ő a legjobb tudomása szerint állítja, hogy ott ugyan buzán és árpán kívül más meg nem terem.

Indítványozza, hogy a Hortobágy egész területe vagyis, 42 ezer hold tartassék meg közlegelőnek és osztassék ki a ház és tanya birtokosok között, természetesen a megállapítandó váltság díj ellenében.

Kovács József polgármester azok közül az indítványok és érvek közül, melyek eddig felmerültek, egyiket sem fogadhatja el, egyidejűleg tiltakozik a tanácsot ért jogtalan támadások ellen. A vita részleteibe belebocsájtkozni nem akar, de mindenesetre inti a jelenvoltakat, hogy ne úgy fogják fel, hogy az a nagyfontosságú kérdés úgy máról holnapra rendeztessék, hanem igenis mindenki hasson oda, hogy ez a régen huzódó ügy a gazdaközönség, mint a város érdekének összhangba hozatala által gyökeresen, mélyreható körültekintéssel oldassék meg. Végül üdvözli az értekezletet és nagy örömmel látja az ügy iránt tanusított óriási érdeklődést.

Kövendy Domokos. Tagadja azt az állítást, mintha a kiszakítandó 14 ezer hold területen 20 ezer jószág nem élne meg. Éppen az ellenkezőjét lehet tapasztalni a gyakorlatban. Csak több gondot kell reá fordítani, mert hisz a mai időben a Hortobágy ápolva egyáltalában nem volt.

Győry Kálmán. Figyelembe veendő ilyen esetekben az is, hogy mit ír elő erre vonatkozólag a törvény. A törvény azt mondja, hogy olyan helyen, hol egy nagyobb földdarab kerül felosztás alá, ott megalakítandó az ugynevezett közbirtokossági egyesület. Kérdés tehát az is, hogy Debreczen meg tudná-e alakítani ezt az egyesülést.

Békésy László. Ugy látja, hogy sokan aggályoskodnak az iránt, mintha a közbirtokosság nem tudna összejönni, vagyis mintha nem akadna gazdája a Hortobágy egész területének. Ez egyszerűen nem áll. Megvan róla győződve, hogy akár kétszeresen tud jegyeznek a részjegyeket. De akár hogy is állna a helyzet, ezt a dolgot meg kell kísélni, mert Debreczen állattenyésztése sokkal fontosabb, semhogy egy ilyen kis kockázatot ne lehetne megtenni érdekében.

Hosszu és szenvedelmes, de inkább személyi vonatkozásokkal teljes vita fejlődött ki ezután, melynek során igen sajnálatos incidensek zavarták a tárgyalás komolyságát és rendes lefolyását.

Végezetül pedig a Békésy indítványára a következő határozatot hozta az értekezlet a tárgyalások eredményeként: Osztassék fel a Hortobágy a maga egészében, tehát annak 42 ezer holdnyi területe bizonyos, ezután meghatározandó váltság díj fejében Debreczen ház és tanya birtokosai között.

Egyidejűleg minden pártárnyalat bevonásával egy szűkebbkörű bizottság választatik, mely a kérdést a mai határozat alapján tanulmányozza, a módokat kidolgozza és azután a tervezetet a városi tanácshoz beadja. E bizottságba beválasztattak: Rickl Antal, Váczi János, Szentessy János, Békéssy László, Polgári Bálint, Polgári József, Kertész István, Kertész János, Hutflész Kázmér, Vásáry András, Győri Kálmán, Tüdős János, Rickl Géza, Juhász Ignác, Komlóssy Arthur.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Miniszteri rendelet.

7481. szám. 1906.
eln. VIII/2.

Valamennyi vármegye alispánjának és valamennyi törvényhatósági joggal felruházott város polgármesterének

A hazai bortermelés érdekében különös súlyt helyezek arra, hogy a mesterséges borok készítésének és azok forgalombahozatalának tilalmazásáról szóló 1893—XXIII. törvénycikk rendelkezései mindenki által szigorúan megtartassanak.

E célból mindenek előtt szükségesnek tartom, hogy a közönség a legkiterjedtebb módon tájékozassék az idézett bortörvénynek s a törvény végrehajtási rendeletének (1897. évi 53,850. keresk. min. szám.) különösen azon rendelkezéseiről, amelyek a borkezelésre vonatkozó korlátozásokról és tilalmakról szólnak.

Ennélfogva felhívom a Czimet, hogy — tekintettel a szüret idejének közeledésére — haladéktalanul intézkedjék az iránt, hogy az érdekeltek — saját érdekükben — a legkiterjedtebb módon leendő közzététel (hirdetmények, kidobolás stb.) útján mindenesetre még a szüret megkezdése előtt különösen arra figyelmeztetessenek, hogy a törvény (1893. XYIII. t. cz.) és az idézett végrehajtási rendelet értelmében a mustba vagy a borba, ugyszintén már a kész kiejedt törkölyborba vizet keverni, bármily csekély mennyiségben is, feltétlenül tilos, továbbá, hogy tilos a természetes bornak törkölyborral vagy gyümölcsborral való összekeverése (összeházasítása) is. A víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve, de ott is csak az idézett végrehajtási rendeletben körülírt korlátozással.

Figyelmeztetendők továbbá az érdekeltek arra is, hogy aki a tiltott módon készített vagy kezelt bort forgalomba hozza, vagy eladja, az az 1893. XXIII. törvénycikk értelmében 600 K.ig (Hatszáz koronáig) terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, aki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyaggal keveri, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri, — az, mint mesterséges bor készítője, 2 hónapig terjedhető elzárással és ezen felül még 600 (Hatszáz) koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik s ezen kívül az illetőktől a tiltott módon készített vagy kezelt bor még el is koboztathatik.

Budapest, 1906 szeptember 1.

Darányi.

Hirek.

— **A hivatalos órák** Debreczen sz. kir. város tanácsa f. hónap 13-án tárgyalta a hivatalos órák beosztását. A tanácskozás eredményét a következőkben közöljük: „A városi tanács kimondja, hogy a városi hivatalokban a hivatalos órák egyhuzamban tartatnak a további intézkedésig és pedig 8 órától déli 1 óráig. Ha azonban a hivatalos ügyek szokottnál gyorsabb munkát kívánnának, a polgármester intézkedni fog, hogy a hivatalos órák 2 óráig tartassanak“. A tanács intézkedése igen helyes, mert az eddigi tapasztalat azt igazolja, hogy az egyfolytában tartott hivatalos órák igenis beváltak.

— **Miniszteri leirat.** A földmívelésügyi m. kir. miniszter értesítette a város közönségét, hogy a keszthelyi, debreczeni, kassai és kolozsmonostori gazdasági intézeteket akadémiai rangra emelte. A tanács ez alkalomból meleg hangú határozattal üdvözölte a debreczeni gazdasági akadémia tanárkarát.

— **Szabadságon.** Király Gyula gazdasági tanácsnok e héten megkezdte egy havi szabadságidejét.

— **A nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára meszsze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbélő elismert szak-tudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A für-

dőbélő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével oly és olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimód edzőleg, eltetőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az ideg rendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvízgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélénkíti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredménnyel alkalmazható tehát a vizgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövesség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és májbetegségeknek. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértululás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinek, a mint: fejfájás, szédülés, fejnemű, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnek, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvízgyógyimódot modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitűnő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvízgyógyimódotban.

Szerkesztői üzenetek.

Hortobágy. Becses sorainak minden betűjét osztjuk, mert valóban nem tudjuk megérteni azok gondolkozását, akik a Hortobágy hasznosítását ellenzik. Mikor fog bekövetkezni a meggyőzés órája, nem tudjuk megmondani, mert a következetlen makacsságot igen nehéz dolog megtróni. A városi tanács minden alkalmat felhasznál, hogy a város közjóvedelmét gyarapítsa és csudák-csudája, éppen azok gátolják meg ezen becsületes szándékot, akik első sorban és unos-untalan panaszkodnak a közköltő ellen. Hasonlók ahoz a beteghez, aki orvosság után áhítozik, de mikor az orvos elébe rendeli azt, földhöz veri és nem veszi be. Szerencsére azonban a nagy többség nem áru egy gyékényen azokkal az urakkal, akik képzelt jogukra támaszkodva, kerékkötői minden modern és hasznos haladásnak.

Kolozsvári. A szives megemlékezést köszönjük és alkalmilag felhasználjuk becses munkáját.

F. Gy., Szatmár. Levelet küldtünk. Ugy halljuk, hogy a mozgalom már is nagyarányú érdeklődést keltett.

—s.—s. Mi voltunk az elsők, akik még 1904. év őszén szorgalmaztuk a hivatalos óráknak délelőtti való tartását. A szeptember 2-án tartott értekezlet nagy többsége helyeselte állásponunkt. Miután pedig a közvélemény a mi állásponunkt mellett nyilatkozott meg, városunk polgármestere a tanácscsal egyetértőleg elrendelte, hogy szeptember 15-től további intézkedésig, az iktató hivatal kivéve, a hivatalos órák reggel 8 órától délután 2 óráig tartassanak. Az iktató hivatal, mint eddig, délelőtti 9—12-ig és délután 3—5-ig tart hivatalos órákat.

Szoborbizottsági tag. A Bocskay-szobor elhelyezéséről és a Szabadság-szobor áthelyezéséről egyszer már elmondtuk véleményünket, e tekintetben tehát ujabban nem nyilatkozhatunk, már csak azért sem, mivel alkotmányos érületünkben kifolyólag és egy szakemberekből álló bizottság véleményének tiszteletben tartása okából meghajlunk a határozat előtt. Beküldött cikkelyét olvasva, valóban csudálkozunk, mert éppen ön volt legerősebb harczosa a Szabadság-szobor elhelyezésének. Vagy talán a latin mondást méltóztatik követni, hogy: „Sapientis est mutare consilium in melius“. Ez esetben örülünk, hogy önt meggyőzhetjük.

Sz. A., Arad. Boldog város az, melynek polgárai így gondolkoznak, ott megbecsülik a gondos elmét, a munkás erőt és nem alkalmaznak kerékkötőket a modern haladás szekerére. A hirnek örülünk és magunkra alkalmazva, rövidesen felhasználjuk.

Városok Lapja, Esztergom. A cserepéldányt megindítottuk.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelen-gyékét mérték szerint a legjobb kivitelben készít.